

Prologas

JŪSŲ SENELIAI sapnuos sapnus, o jūsų jaunuoliai turės regėjimų.*

O ką mato pagyvenusios moterys?

Matome neišvengiamybę ir darome tai, ką reikia daryti.

Jaunos moterys nemato – jos *yra*, per jas srovena gyvybės šaltinis.

O mes sergime tą šaltinį, saugome ugnį, kurią įžiebėme, liepsną, kuria esame.

Ką mačiau aš? Tu – mano jaunystės regėjimas, nenutrūkstamas visų mano amžiaus tarpsnių sapnas.

Štai ir vėl stoviu ant karo slenksčio, aš – jokios kitos vietos, laiko ar šalies gyventoja – tik savo... žemės, kurios neskalauja jokia jūra – tik kraujas, neriboją jokios sienos – tik seniai mylimo veido kontūrai.

* Biblija. Joelio knyga. Lietuvos Biblijos draugija. Vertė Antanas Rubšys ir Česlovas Kavaliauskas, 1999. (Čia ir toliau – *vert. past.*)

PIRMA DALIS

Laiko atšakoje

Šimtas svarų akmenų

1778 m. birželio 16 d.

Miškas tarp Filadelfijos ir Vali Fordžo

LAIKYDAMAS RANKOJE akmenį Ijanas Murėjus apžiūrinėjo pasirinktą vietą. Nedidelę nuošalią proskyną tarp stambių apkerpėjusių riedulių, pušų šešėlyje, didžiosios tujos papėdėje; vietą, į kurią neužklystų paprastas praeivis, bet pasiekiamą. Čia ketino atvesti juos – šeimą.

Visų pirma Fergiusą. O gal tik Fergiusą. Mama augino jį nuo tada, kai šis buvo dešimties, o iki tol motinos jis neturėjo. Fergiusas pažinojo mamą ilgiau nei Ijanas ir mylėjo ją ne mažiau. *Gal net labiau*, pagalvojo jis, sielvartą dar sunkinant kaltės jausmui. Fergiusas liko su ja Lalibroche, padėjo pasirūpinti dvaru ir savimi, o Ijanas – ne. Nurijęs gerklėje įstrigusį gumulą užėjo į nedidelę proskyną, jos centre padėjo akmenį ir žengęs žingsnį atgal įvertino.

Jau tai darydamas purtė galvą. Ne – kernai turi būti du. Mama ir dėdė Džeimis buvo brolis ir sesuo – šeima galėtų apraudoti juodu kartu, bet yra ir kitų, kuriuos galėtų atvesti čia prisiminti ir išreikšti pagarbą. Tai žmonės, pažinoję ir mylėję Džeimį Freizerį, bet Dženė Murėj jiems tik žemių kauburelis...

Įsivaizdavus motiną po žeme, it peiliu kas bedė, o prisiminus, kad ji net ne kape, skausmas nutvilkė dar stipriau. Jis negalėjo pakelti vaizdinio, kaip jiedu skęsta, galbūt kabinasi vienas kito, bando išsilaikyti...

– *A Dhia!** – išsprūdo. Ijanas išmetė akmenį, bet čia pat apsisuko ieškodamas naujo. Jis buvo matęs skęstančiųjų.

Ijano veidu pramaišiu su karštos vasaros dienos prakaitu tekėjo ašaros – jis jų netvardė, tik kartkartėmis stabteldavo nusivalyti nosies rankove. Apsirišo galvą susukta skepeta, kad į akis nekristų plaukai ir geliantis prakaitas, bet, kol į kiekvieną kerną sukrovė po daugiau nei dvidešimt akmenų, ši buvo šlaput šlaputelė.

Dar iki tėvui mirštant Lalibrocho kapinėse Ijanas su broliais sukrovė jam dailų kerną šalia akmens, kuriame buvo išraižytas jo vardas, tiesą sakant, nepaisant išlaidų, – visi jo vardai. O vėliau, per laidotuves, iš pradžių

* O Dieve! (*Geily k.*)

šeimos nariai, paskui nuomininkai ir tarnai ėjo ir vienas po kito dėjo po akmenį jam atminti.

Tebūnie Fergiusas. Arba... O ne, ką jis sau galvoja? Pirmąją čia atvesti turi tetą Klerę. Ji ne škotė, bet puikiai žino, kas yra kernas, – gal dėdės Džeimio jai bus paguoda. Taip, taip ir padarys. Pirmą – teta Klerė, paskui – Fergiusas. Dėdė Džeimis buvo Fergiuso tėvis, tad jis turi teisę. Paskui galbūt atves Marsalę su vaikais. O gal Žermenas pakankamai didelis ateiti su Fergiusu? Jam dešimt, beveik visas vyras, viską supranta, reikėtų su juo taip ir elgtis. Be to, dėdė Džeimis jo senelis, tad būtų teisinga.

Ijanas vėl žengė žingsnį atgal ir sunkiai alsuodamas nusivalė veidą. Trokšdami jo kraujo virš galvos spietėsi ir palei ausis zyzė vabzdžiai, bet jis pagal mohaukų įprotį likęs tik su strėnuoste išsitrynė meškos taukais ir mėtomis, ir jie nelietė jo.

– Prižiūrėk juos, didžiosios tujos dvasia, – sušnabždėjo mohaukų kalba, žvelgdamas aukštyn, į kvapnias medžio šakas. – Saugok jų sielas ir atminimą čia, gyvą, kaip tavo šakos.

Jis persižegnojo ir pasilenkęs pasklaidė sutręšusius lapus. *Dar keletą akmenų*, pagalvojo. Kad jų neišblaškytų koks pro šalį traukiantis gyvūnas. Kaip išsiblaškusios buvo jo mintys, nenuilstamai klajojančios tarp šeimynyškčių, gūbrio žmonių veidų... Dieve, ar jis kada galės ten sugrįžti? Briana. O Viešpatie, Briana...

Prikandęs lūpą Ijanas pajuto sūrumą, apsilaižęs ieškojo toliau. Ji ir vaikai saugūs su Rodžeriu Maku. Bet, Dieve, kaip jam dabar praverstų jos patarimas, o dar labiau – Rodžerio Mako.

O su kuo dabar pasitarti, jei reikės pagalbos jais visais rūpinantis?

Ijanas pagalvojo apie Reičelę, ir sunkumas krūtinėje kiek atlėgo. Taip, jei turėtų Reičelę... Ji buvo už jį jaunesnė, ne daugiau kaip devyniolikos, be to, būdama kvakerė keistai suvokė kai kuriuos gyvenimo dėsnius, bet jei būtų su ja, turėtų tvirtą pagrindą po kojomis. Ijanas vylėsi ją *turėsiančią*, bet dar yra dalykų, kuriuos privalo jai pasakyti, mintis apie tą pokalbį vėl užslėgė krūtinę.

Mintyse iškilo ir pussėsės Brianos vaizdinys: aukšta, ilganosė ir tvirtų kaulų, kaip tėvas... o su juo ir pusbrolio, netikro Bri brolio, vaizdas. Dieve šventas, Viljamas. Ką jam daryti su Viljamu? Jis abejojo, kad šis žino tiesą – jog yra Džeimio Freizerio sūnus, ar Ijano pareiga jam apie tai pasakyti? Atvesti čia ir paaiškinti, ką prarado?

Nuo tos minties, matyt, sunkiai atsiduso, nes Rolas pakėlė savo didžiulę galvą ir susirūpinęs pažvelgė į jį.

– Ne, aš irgi to nežinojau, – paaiškino jam Ijanas. – Tai palauks, ar ne? – Rolas vėl nuleido galvą ant letenų, nusipurtė muses nuo savo gauruoto kailio ir atsipalaidavęs išsitiesė.

Ijanas dar kurį laiką darbavosi, leisdamas mintims garuoti kartu su prakaitu ir ašaromis. Kai besileidžiančiai saulei palietus jo kernų viršūnes galiausiai baigė, jautėsi pavargęs, bet nurimęs. Kernai siekė kelius, stūksojo vienas šalia kito nedideli, bet tvirti.

Ijanas akimirką pastovėjo nejudėdamas, apie nieką negalvodamas, tiesiog klausydamasis paukštukų šnarėjimo žolėje ir vėjo alsavimo medžiuose. Tada giliai atsidusęs atsitūpė ir palietė vieną kerną.

– *Tha gaol agam oirbh, a Mhàthair*, – sušnabždėjo. *Myliu tave, mama*. Užsimerkęs sudiržusia ranka perbraukė kitą akmenų krūvelę. Čiuopdamas žemes pirštais jautėsi keistai – tarytum galėtų sukišti juos kiaurai žemę ir pasiekti tai, ko jam reikia.

Nejudėdamas įkvėpė ir atsimerkė.

– Padėk man, dėde Džeimi, – tarė. – Nemanau, kad vienas susitvarkysiu.

2

Prakeiktas pavainikis

VILJAMAS RENSOMAS, devintasis Elsmyro grafas, Ašneso vikontas ir Dervento baronas, brovėsi per minią Turgaus gatvėje nekreipdamas dėmesio į stumdomų žmonių nepasitenkinimą.

Jis nežinojo, kur eina ar ką darys ten nuėjęs. Žinojo tik, kad sprogs, jei stovės vietoje.

Galva tvinkčiojo it pūliuojanti votis. Viskas tvinkčiojo. Ranka – tikriausiai kažką susilaužė, – bet tai nesvarbu. Širdis daužėsi ir gėlė krūtinėje. Pėda – dėl Dievo meilės, ar jis į kažką spyrė? Viljamas piktai sugriebė palaidą grindinio akmenį ir sviedė jį į žąsų pulką – šios pašėlusiai sugageno ir puolė jį šnypšdamos bei plakdamos blauzdas sparnais.

Pakilus begalei plunksnų, pabirus žąsų išmatoms minia pasklido į šalis.

– Šunsnukis! – suspigo žąsis genanti mergaitė ir smagiai trinktelėjo jam lazda per ausį. – Velniai tave griebtų, *dreckiger Bastard**!

Šį kreipinį atkartoto daugybė įniršusių balsų, ir Viljamas, lydimas pasipiktinimo šūksnių ir gagenimo, nusuko į skersgatvį.

Jis ėjo trindamas tvinkčiojančią ausį, ramstydamasis į pastatus, nekreipdamas dėmesio į nieką, išskyrus vis garsiau galvoje pulsuojančią žodį. *Pavainikis*.

– Pavainikis! – ištarė garsiai. – Pavainikis, pavainikis, *pavainikis*! – šaukė iš visų plaučių, trankydamas gretimą plytų sieną kumščiu.

– Kas pavainikis? – paklausė smalsus balsas jam už nugaros. Atsisukęs Viljamas pamatė į jį smalsiai žvelgiančią merginą. Ji nužvelgė jį nuo galvos iki kojų, atkreipdama dėmesį į besikilnojančią krūtinę, kraujo dėmes ant uniforminio švarko pamušalo ir žaliomis žąsų išmatomis ištepliotas kelnes. Pažvelgė į batus sidabrinėmis sagtimis ir galiausiai dar labiau susidomėjusi apsistojo ties veidu.

– Aš, – kimiai ir karčiai atsakė Viljamas.

– Tikrai? – Ji išlindo iš tarpdurio, kuriame rymojo, ir perėjusi skersgatvį atsistojo tiesiai priešais jį. Buvo aukšta ir liekna, apdovanota nuostabomis standžiomis krūtimis, aiškiai matomomis per ploną apatinės suknelės musliną, nes, nors ir segėjo šilkinį apatinį sijoną, buvo be korseto. Kepuraitės taip pat nenešiojo – ant pečių krito palaidi plaukai. Kekšė.

* Prakeiktas pavainikis (vok.).

– Mėgstu pavainikius, – tarė ji, švelniai paliesdama jam petį. – Koks iš jų tu? Patvirkęs? Nedoras?

– Apgailėtinas, – tarė jis ir jai nusijuokus susiraukė. Ji pastebėjo jo rūstų žvilgsnį, bet neatsitraukė.

– Užeik, – tarė imdama už rankos. – Panašu, kad tau neprošal išger-ti. – Viljamas pastebėjo, kaip ji, mažais baltais dantukais prikandusi apatinę lūpą, nužiūrinėja jo prakirstus kruvinus krumplius. Regis, mergina nebijojo jo, tad Viljamas nesipriešindamas leidosi vedamas į tamsų tarpdurį.

Koks skirtumas? – pamanė jis, staiga pajutęs žvėrišką nuovargį. Ar kas nors išvis beturi prasmės?

3

Kuriame moterys, kaip visad, surenka šukes

Filadelfija, Kaštonų gatvės 17-asis namas
Lordo ir ledi Grėjų rezidencija

VILJAMAS IŠBĖGO SU TRENKSMU. Namai išties atrodė taip, tarytum į juos būtų trenkęs žaibas. Ir pati jaučiausi, it išgyvenusi žaibo smūgį – kūno plaukeliai pašiurpę, nervų galūnėlės ištempusios, virpančios iš susijaudinimo.

Dženė Murėj užėjo į namą vos Viljamui išėjus, ir nors jos vaizdas mane sukrėtė mažiau, nei visų iki šiol matytų, vis tiek likau be žado. Spoksojau į savo buvusią svainę... nors... geriau pagalvojus, ji *vis dar* mano svainė, nes Džeimis... gyvas. *Gyvas*.

Jis buvo mano glėbyje mažiau nei prieš dešimt minučių, prisiminus jo prisilietimą mane it elektra nupurtė. Suvokiau, kad, nepaisant didžiulės ne-tvarkos, šurpių vaizdų, Viljamo susikrimitimo, – jei tokį protrūkį galima pavadinti susikrimitimu, – Džeimiui gresiančio pavojaus ir lengvo susidomėjimo, ką netrukus pasakys arba Dženė, arba lordo Džono virėja ir namų šeimininkė ponia Fig, šypsojasi it kvaiša.

Ponia Fig buvo apvalaina, spindinčia juoda oda ir mėgdavo tyliai prisėlinti žmonėms iš nugaros it grėsmingas rutulinis guolis.

– Kas *tai*? – sulojo ji, netikėtai pasirodydama Dženei iš už nugaros.

– Švenčiausioji Dievo Motina! – Dženė atsisuko išpūtusi akis ir prispaudusi ranką prie krūtinės. – Kas, dėl Dievo meilės, jūs?

– Tai ponia Fig, – atsakiau jausdama keistą norą juoktis, nepaisydama, o gal kaip tik *dėl* pastarųjų įvykių. – Lordo Džono Grėjaus virėja. O tai, ponia Fig, ponia Murėj. Mano... mano...

– Tavo moša, – tvirtai tarė Dženė. Ji kilstelėjo vieną juodą antakį. – Jei vis dar mane ja laikai? – Jos žvilgsnis buvo tiesus ir atviras, norą juoktis netikėtai pakeitė toks pat stiprus noras prapliupti ašaromis. Iš visų netikėčiausių paguodos šaltinių, kuriuos galėjau įsivaizduoti... Giliai įkvėpusi ištiesiau ranką.

– Laikau. – Škotijoje išsiskyrėme negražiai, bet kadaise ją labai mylėjau, todėl neketinau praleisti progos susitaikyti.

Jos smulkūs, tvirti pirštai susivijo su manaisiais, stipriai juos spustelėjo ir štai taip, paprastai, tai įvyko. Neprireikė atsiprašymų ar atleidimo žodžių. Kitaip nei Džeimiui, jai niekada nereikėjo slėptis po kauke. Tai, ką galvojo ir jautė, atsispindėjo jos akyse – tose kaip ir brolio įkypose, žydrose, katiniškose akyse. Dabar ji žinojo, kas iš tiesų esu, kad visa širdimi ir siela myliu ir visada mylėjau jos brolių, nepaisant nedidelio nepatogumo, kad dabar esu ištekėjusi už kito.

Dženė giliai atsiduso, akimirką užsimerkė, o atsimerkusi nusišypsojo vos virpančiomis lūpomis.

– Ką gi, tvarkelė, – tarstelėjo ponია Fig. Ji prisimerkė ir, nužvelgdama netvarką, lėtai pasisuko apie savo ašį. Baliustrada laiptų viršuje buvo nuplėšta, kelią, kuriuo nusileido Viljamas, žymėjo suskilę turėklai, apdaužytos sienos ir kraujo žymės. Ant grindų pažirusios sietyno kristalų šukės šventiškai žioravo pro atidarytas priekines duris krintančioje šviesoje; pačios durys buvo sulaužytos ir it girtos karojo ant vieno vyro.

– Šūdas ant skrebučio, – sumurmėjo ponია Fig. Ji staigiai į mane atsisuko, vis dar primerkusi savo juodas it serbentai akutes. – Kur jo prakilnybė?

– Ak, – ištariau. Supratau, kad paprasta nebus. Nors į daugumą žmonių žiūrėjo itin nepalankiai, ponია Fig buvo atsidavusi Džonui. Ji nebus patenkinta sužinojusi, kad jį pagrobė...

– Ir, beje, kur mano brolis? – pasiteiravo Dženė, dairydamosi aplink, tarytum tikėdamasi, kad Džeimis netikėtai išlįs iš po minkštasuolio.

– Oi, – tariau. – Hm. Na... – Bus *labai* nepaprasta. Nes...

– O kur mano mielas Viljamas? – uosdama orą griežtai paklausė ponია Fig. – Jis čia buvo – užuodžiu odekolono, kuriuo jis kvepina savo baltinius, smarvę. – Ji nepritariamai bakstelėjo sieną bato galu ir nuo šios nukrito tinko gabalas.

Giliai įkvėpusi pabandžiau surankioti savo sveiko proto likučius.

– Ponია Fig, – kreipiausi, – gal būtumėte tokia maloni ir paruoštumėte mums visoms po puodelį arbatos?

Sėdėjome svetainėje, o ponია Fig vis vaikščiojo į lauko virtuvę patikrinti vėžlių troškinio.

– Vėžlio prisvilinti nevalia, oi ne, – griežtai pareiškė statydama ant stalo storu geltonu apdangalu uždengtą arbatinuką. – Tik ne su tiek šerio, kiek mėgsta jo prakilnybė. Beveik visas butelis – būtų siaubingas gero gėrimo švaistymas.

Mano viduriai kaipmat apsivertė. Vėžlių sriuba su daug šerio man kėlė stiprias asmenines asociacijas, susijusias su Džeimiu, karštligiškomis klejonomėmis ir tuo, kaip siūbuojantis laivas prisideda prie lytinio akto. Pamąstymai apie tai artėjančiam pokalbiui nė kiek nepadėtų. Pirštu patryniau tarp tarp antakių, tikėdamasi išsklaidyti ten besitvenkiantį gaudžiantį sumišimo debesį. Oras name vis dar atrodė įsielektrinęs.

– Kalbant apie šerį, – tariau, – ar bet kokį kitą stiprų gėrimą, kurio turėtumėt po ranka, ponია Fig...

Ji supratingai į mane pažvelgė, linktelėjo ir nuo indaujos paėmė grafiną.

– Brendis stipresnis, – tarė statydama jį priešais mane.

Dženė pažvelgė į mane su tokiu pat supratingumu, pakėlė grafiną, šliūkstelėjo gerą dozę brendžio į mano puodelį ir panašiai į savąjį.

– Dėl viso pikto, – paaiškino pakeldama vieną antakį. Kurį laiką tiesiog gėrėme. Maniau, kad norint susidoroti su pastarųjų įvykių poveikiu mano nervams prireiks ko nors stipresnio nei brendžiu pagardintos arbatos, tarkime, laudanumo ar didelio gurkšnio gyno škotiško viskio, bet arbata tikrai padėjo – karšta ir aromatinga ji, švelniai gurgėdama žemyn, šildė vidurius.

– Taigi. Pagerėjo? – Pastačiusi savo puodelį klausiamai pažvelgė Dženė.

– Šiokia tokia pradžia. – Giliai įkvėpusi trumpai papasakojau šio ryto įvykius.

Dženės akys buvo lygiai tokios pačios kaip Džeimio. Ji sumirksėjo sykį, antrą į papurtė galvą, lyg bandydama atsitokėti, suvokti, ką jai papasakojau.

– Tai Džeimis pabėgo su tavo lordu Džonu, juodu vejasi britų kariuomenė, ilgis, kurį, verdantį pykčiu, sutikau prieangyje, yra Džeimio sūnus (tai žinoma, kad yra, – tą ir aklas pamatytų), o miestas knibždėte knibžda britų karių. Ar viskas?

– Jis ne visai *mano* lordas Džonas, – atsakiau. – Bet taip, padėtis maždaug tokia. Kaip suprantu, Džeimis pasakojo tau apie Viljamą?

– Taip, pasakojo. – Ji šyptelėjo man pro arbatos puodelio kraštą. – Džiaugiuosi už jį. Bet kas tam vaikiui? Jis atrodė taip, lyg nė lokiui kelio neduotų.

– Ką sakėte? – netikėtai pasigirdo ponios Fig balsas. Ji pastatė ant stalo ką tik atneštą padėklą – sidabrinis pieno ąsotelis ir cukrinė subarskėjo it kastanjetės. – *Kieno* Viljamas sūnus?

Bandydama sukaupti drąsą gurkštelėjau arbatos. Ponía Fig žinojo, kad teoriškai buvau tokio Džeimso Freizerio našlė. Bet tai buvo viskas, ką ji žinojo.

– Na, – tariau ir stabtelėjau atsikrenkšti. – Na, to aukšto raudonplaukio džentelmeno, kuris ką tik čia buvo... juk matėte jį?

– Mačiau. – Ponía Fig įitariai mane nužvelgė.

– Ar gerai į jį įsižiūrėjote?

– Neatkreipiau dėmesio į jo veidą, kai jis pabeldė į duris ir paklausė, kur jūs, bet gana nebloggeriai mačiau užpakalį, kai prasibrovė pro mane ir užbėgo laiptais.

– Gali būti, kad iš to kampo panašumas ne toks ryškus. – Gurstelėjau dar arbatos. – Na... šis džentelmenas yra Džeimsas Freizeris, mano... mano... – „Pirmasis vyras“ nebuvo visai tikslu, kaip ir „buvęs“... ir net, deja, „paskutinis“. Pasirinkau paprasčiausią variantą. – Mano vyras. Ir, na... Viljamo tėvas.

Ponios Fig burna prasivėrė, bet akimirka ji neišleido nė garso. Lėtai pajėjo atatupsta ir tyliai šlumstelėjusi prisėdo ant siuvinėjimo pufo.

– Viljamas žino? – akimirka pamąsčiusi paklausė.

– *Dabar* jau žino, – atsakiau mosteldama į nusiaubtus laiptus, aiškiai matomus pro svetainės, kurioje sėdėjome, duris.

– Šūdas ant... turiu galvoje, apsaugok mus, švenčiausiasis Dievo avinėli. – Antrasis ponios Fig vyras buvo metodistų pastorius, todėl ji stengėsi nedaryti jam gėdos; o štai pirmasis buvo lošėjas prancūzas. Jos akys įsmigo į mane lyg taikikliai.

– O jūs jo motina?

Užspringau arbata.

– Ne, – atsakiau valydamasi smakrą lineine servetėle. – Viskas ne *taip* komplikuota. – Tiesą sakant, dar labiau, bet to, kaip Viljamas atsirado šiame pasaulyje, nesiruošiau aiškinti nei poniai Fig, nei Dženei. Džeimis tikriausiai pasakė Dženei, kas Viljamo motina, bet abejoju, kad papasakojo seseriai, jog Viljamo motina Džiniva Danseini prievarta įsitempė jį į lovą grasindama Dženės šeimai. Jokiam vyrui nepatiktų prisipažinti, kad buvo sėkmingai šantažuojamas aštuoniolikmetės.

– Mirus Viljamo seneliui lordas Džonas tapo teisėtu jo globėju, tuo metu lordas Džonas vedė ledi Izabelę Danseini, Vilio motinos seserį. Ji prižiūrėjo Vilį nuo tada, kai jo motina mirė gimdydama; iš esmės, ji ir lordas Džonas nuo mažumės buvo Vilio tėvai. Izabelė mirė, kai jam buvo vienuolika ar panašiai.

Ponia Fig ramiai išklausė šį paaiškinimą, bet neketino leisti atitraukiamą nuo reikalo esmės.

– Džeimsas Freizeris, – ištarė ji, barbandama pora putlių pirštų į kelį ir kaltinamai žvelgdama į Dženę. – Kodėl jis gyvas? Mums pranešė, kad tas žmogus nuskendo. – Ji pažvelgė į mane. – Maniau, kad jo prakilnybė, apie tai išgirdęs, ir pats puls į vandenį.

Krūptelėjusi užsimerkiau ir mane užliejo stingdančio siaubo banga. Nors ant odos vis dar jaučiau džiuginantį Džeimio prisilietimą, o širdį šildė

žinia apie jį, iš naujo išgyvenau gniuždantį skausmą, kurį patyriau išgirdusi apie jo mirtį.

– Na, bent šiuo klausimu galiu jus apšviesti.

Atsimerkusi pamačiau, kaip Dženė įsimeta cukraus gabalėlį į šviežios arbatos puodelį ir linkteli poniai Fig.

– Mudu su broliu turėjome išplaukti iš Bresto laivu „Euterpė“. Bet jo kapitonas, niekingas vagis, išplaukė be mūsų. Toli pabėgo, – pridūrė susiraukusi.

Išties, toli. „Euterpė“ su visa įgula nuskendo per audrą Atlanto vandenynė. Taip sakė mudviem su Džonu Grėjumi.

– Džėmis rado kitą laivą, bet jis atplukdė mus į Virdžiniją ir mums teko keliauti pakrante – dalį kelio vežimu, dalį – pašto laivu, kad nepasipainiotume kareiviams. Tos adatėlės, kurias davei Džeimiui nuo jūrligės, daro stebuklus, – pridūrė ji. – Jis parodė, kaip jas susmaigstyti. Bet vakar atvykę į Filadelfiją, – grįždama prie savo pasakojimo tęsė Dženė, – naktį vogčiomis, kaip porėlė vagišių, atsėlinome į miestą ir nusigavome į Fergiuso spaustuovę. Viešpatie, kokį tuziną sykių galvojau, kad širdis sustos!

Tai prisiminusi Dženė nusišypsojo, ir aš suvokiau, kaip ji pasikeitė. Jos veidą vis dar temdė širdgėlos šešėlis, po kelionės buvo sulysusi ir pavargusi, bet sunki ilgos vyro Ijano priešmirtinės agonijos našta buvo atlėgusi. Skruostai buvo sveikai raudoni, akys spindėjo – tokių neregėjau nuo tada, kai susipažinau su ja prieš trisdešimt metų. Pamačiau, kad ji atrado ramybę, ir pajutau dėkingumą, suteikusi palengvėjimo mano pačios sielai.

– ...taigi – Džėmis pabeldžia į užpakalines duris, bet niekas neatidaro, nors matome pro langines besiskverbiantį židinio šviesą. Jis dar sykių su beldžia trumpą melodiją... – *Ta da dam – ta da dam – ta da tam – tam – tam* švelniai pabarbeno krumpliais į stalą, ir mano širdis suspurdėjo atpažinusi „Vienišo klajūno“ melodiją, kurios jį išmokė Briana.

– Ir po akimirkos, – tęsė Dženė, – šaižus moteriškas balsas sušunka: „Kas ten?“ O Džėmis geiliškai atsako: „Čia aš, tavo tėvas, dukra, be to, esu sušalęs, sušlapęs ir alkanas.“ Pylė kaip iš kibiro, mudu buvome permirkę iki siūlo galo.

Ji kiek atsilošė mėgaudamasi savo pasakojimu.

– Tuomet durys kiek prasiveria ir su pistoletu rankoje pasirodo Maršalė, o už jos dvi dukrelės – nirčios kaip arkangelai, abi įsitvėrusios po medinę pliauską ir pasirengusios užtvoti vagiui per blauzdas. Židinio šviesa apšviečia Džeimio veidą ir visos suspinga taip, kad mirusį prikeltų, sušoka ant jo ir įtraukia vidun, viena per kitą kalbėdamos, sveikindamos ir klausinėdamos, ar jis vaiduoklis, kodėl nenuskendo, ir tada mudu sužinojome, kad „Euterpė“ nuskendo. – Dženė persižegnojo. – Amžinatilsį jų vargšems sieloms, – tarė linguodama galvą.

Aš irgi persižegnojau ir pastebėjau, kad ponias Fig kreivai į mane žvilgtelėjo, – ji nežinojo, kad aš katalikė.

– Aš, žinoma, irgi užėjau, – tęsė Dženė, – bet visi vienu metu kalba ir blaškosi pirmyn atgal ieškodami sausų drabužių ir karšto gėralo, o aš tiesiog žvalgiausi aplink, nes anksčiau niekada nebuvau buvusi spaustuviėje, rašalo, popieriaus ir švino kvapas mane stebina, tik staiga kažkas truktelė man už sijono ir toks mielas spirgius klausia: „O kas jūs tokia, madam? Ar norite sidro?“

– Henris Kristianas, – sumurmėjau prisiminusi Marsalės mažiausiąjį, ir Dženė linktelėjo.

– Atsakau: „Na, aš tavo močiutė Džaneta, vaikeliai“, jo akys išsiplečia, jis suspinga, apsikabina man kojas ir taip suspaudžia glėbyje, kad prarandu pusiausvyrą ir plesteliu ant suolo. Ant sėdynės turiu tavo delno dydžio mėlynę, – puse lūpų pridūrė Dženė.

Pajutau, kaip nedidelis įtampos mazgas, kurio nė nenujaučiau buvus, atsipalaiduoja. Dženė, žinoma, žinojo, kad Henris Kristianas liliputas, bet žinoti ir pamatyti kartais reiškia skirtingus dalykus. Akivaizdu, kad Dženės atveju taip nenutiko.

Ponias Fig klausėsi pasakojimo susidomėjusi, bet laikėsi santūriai. Paminėjus spaustuvię, ji kiek įsitempė.

– Tai tie žmonės... tai Marsalė jūsų duktė, ponias? – Žinojau, apie ką ji galvoja. Visa Filadelfija žinojo, kad Džeimis, o kartu su juo ir aš, maištininkai. Po tariamos Džeimio mirties sukulto sąmyšio man grėsiantis suėmimas ir paskatino Džoną pareikalauti, kad už jo tekėčiau. Britų užimtoje Filadelfijoje vien spausdinimo paminėjimas kėlė klausimus, kas ir ką spausdina.

– Ne, jos vyras – mano brolio sūnis, – paaiškino Dženė. – Bet aš pati auginau Fergiusą nuo mažumės, tad pagal kalniečių papročius jis ir man tarsi sūnus.

Ponias Fig sumirksėjo. Iki šios akimirkos ji stropiai stengėsi palaikyti tam tikrą veikėjų tvarką, bet dabar pasidavė ir papurtė galvą, sušvytuodama rožiniais kepuraitės kaspinais lyg antenomis.

– Tai kur, po paraliais... turiu galvoje, dėl Dievo meilės, prapuolė jūsų brolis su jo prakilnybe? – griežtai paklausė ji. – Gal toje spaustuviėje, kaip manot?

Mudvi su Džene susižvalgėme.

– Abejoju, – tarčiau. – Labiau tikėtina, kad Džeimis išvyko iš miesto pasinaudodamas Džonu... hm, turiu omenyje, jo prakilnybe, kaip įkairu, kad, jei prireiks, prasibrautų pro sargybą. Greičiausiai paleis jį, kai nusigaus į gana saugią vietą.

Ponias Fig išleido žemą, gaudžiantį nepritarimo garsą.

– O gal nusigaus į Vali Fordžą ir atiduos jį maištininkams.

– Oi, tikrai nemanau, – nuramino ją Dženė. – Kam jis jiems išvis reikalingas?

Ponia Fig vėl sumirksėjo, priblokšta minties, kad kažkas galėtų nevertinti jo prakilnybės taip, kaip ji, bet akimirką pasiraukusi nusprendė, kad gali būti ir taip.

– Jis juk buvo be uniformos, ar ne, ponია? – suraukusi antakius paklausė. Papurčiau galvą. Džonas neturėjo jokių oficialių įgaliojimų. Jis buvo diplomatas, ir nors formaliai vis dar savo brolio pulko pulkininkas leitenantas, todėl vilkėdavo uniformą oficialiomis progomis ar norėdamas ką įbauginti, bet oficialiai išėjęs į atsargą, ne kareivis. Vilkėdamas paprastus drabužius veikiau būtų palaikytas civiliu nei kariu, todėl nekėlė jokio ypatingo susidomėjimo generolo Vašingtono kariuomenei Vali Fordže.

Šiaip ar taip, nemaniau, kad Džeimis patraukė į Vali Fordžą. Buvau visiškai tikra, kad jis sugriš. Čia. Pas mane.

Ši mintis suspurdėjo pilvo apačioje ir mane užliejo šilumos banga, priversdama pakelti prie lūpų arbatos puodelį, kad paslėpčiau užplūdusį raudonį.

Gyvas. Glamonėjau širdies gelmėse saugomą žodį. Džeimis gyvas. Kad ir kaip džiaugiausi matydama Dženę, o dar labiau jos man ištiestą alyvmedžio šakelę, už viską labiau norėjau pakilti į savo kambarį, uždaryti duris, stipriai užsimerkusi atsiremti į sieną ir iš naujo išgyventi tas sekundes, kai jis įėjo į kambarį, mane apkabino, prispaudė prie sienos ir pabučiavo, o paprastas, tikras ir šiltas jo artumas taip svaigino, kad būčiau susmukusi ant grindų, jei toji siena nebūtų manęs prilaikiusi.

– *Gyvas*, – tyliai pakartojau sau. – *Jis gyvas.*

O visa kita nesvarbu. Nors akimirką susimąsčiau, ką jis padarė Džonui.

4

Neuždavinėk klausimų, į kuriuos nenori išgirsti atsakymų

Miškuose už valandos kelio nuo Filadelfijos

DŽONAS GRĖJUS buvo beveik susitaikęs su tuo, kad mirs. Laukė to nuo akimirkos, kai ištarrė: „Pažinau tavo žmoną kūniškai.“ Vienintelis galvoje kirbantis klausimas buvo, koku būdu jis mirs: ar Freizeris jį nušaus, nudurs ar sudraskys plikomis rankomis.

Tai, kad įskaudintas vyras ramiai jį nužvelgė ir tiesiog paklausė: „Nejau? Kodėl?“ – buvo ne šiaip netikėta, tai buvo... gėdinga. Visiškai gėdinga.

– Kodėl? – negalėdamas patikėti paklausė Džonas Grėjus. – Ar paklausei *kodėl*?

– Paklausiau. Ir būčiau dėkingas už atsakymą.

Dabar, plačiai atsimerkęs, Grėjus pamatė, kad išoriškai Freizeris nebuvo toks jau nepalaužiamai ramus, kaip jam pasirodė iš pradžių. Freizerio smilkinys tvinkčiojo, jis kiek mindžikavo, lyg kivirčą smuklėje stebintis žmogus – ne visai nusiteikęs muštis, bet besirengiantis gintis. Šis vaizdas Grėjų kažkaip keistai ramino.

– Ką, po paraliais, turi omenyje klausdamas „kodėl“? – atsakė staiga suirzęs. – Ir kodėl tu, po velnių, ne miręs?

– Pats dažnai savęs to klausiu, – mandagiai atsakė Freizeris. – Kaip suprantu, manei, kad esu miręs?

– Taip, kaip ir tavo žmona! Ar bent nutuoki, kaip žinia apie tavo mirtį ją paveikė?

Tamsiai mėlynos akys kiek prisimerkė.

– Ar nori pasakyti, kad žinia apie mano mirtį taip sujaukė jai protą, jog ji prarado sveiką nuovoką ir jėga įsitempė tave į lovą? Nes, – tęsė jis, nukirsdamas piktą Grėjaus atsakymą, – nebent smarkiai klystu dėl tavo paties prigimties, reikėtų nemenkos jėgos priversti tave tai padaryti. Ar klystu?

Freizerio akys vis dar buvo primerktos. Grėjus įdėmiai į jas žvelgė. Tada trumpam užsimerkė ir abiem rankomis stipriai pasitrynė veidą, tarsi būtų nubudęs iš košmaro. Tuomet nuleido rankas ir vėl atsimerkė.

– Neklysti, – atsakė pro sukąstus dantis. – *Ir* klysti.

Rudi Freizerio antakiai šovė viršun, kaip Grėjui pasirodė, nuoširdžiai nustebus.

– Tu nuėjai pas ją vedamas... geismo? – pakilo ir jo balsas. – Ir ji tave prisileido? Netikiu.

Idegusį Freizerio kaklą mušė raudonis, ryškus kaip vijoklinė rožė. Grėjus jau buvo tai matęs, tad nutrūktgalviškai nusprendė, kad geriausia – ir vienintelė – gynyba prarasti savitvardą pirmam. Jam palengvėjo.

– Mudu manėme, kad tu *miręs*, tu prakeikta subine! – tarė jis įsiutęs. – Mudu abu! Miręs! Ir mudu... mudu... vieną vakarą per daug išgėrėme... smarkiai per daug... Kalbėjomės apie tave... ir... Prasmek skradžiai, nė vienas iš mudviejų nesimylėjome vienas su kitu... abu dulkinomės su *tavimi*!

Freizerio veidas akimirksniu sumišo, žandikaulis atvipo. Grėjus sekundės dalį pasimėgavo vaizdu, bet buvo nublokštas stambaus kumščio smūgio į paširdžius ir, pasvirduliuavęs keletą žingsnių atgal, pargriuvo. Jis gulėjo lapuose negalėdamas įkvėpti, žiopčiodamas tarsi automatonas.

Gera!, šmėstelėjo mintis. *Tebūnie plikomis rankomis.*

Tos rankos sugriebė jį už marškinių ir pastatė ant kojų. Jis pajėgė išstovėti ir įkvėpti šiek tiek oro. Freizerio veidas buvo visai šalia. Tiesą sakant, jis buvo taip arti, kad Grėjus negalėjo įžiūrėti jo veido išraiškos, – tik dvi įtūzusias, krauju pasrūvusias mėlynas akis. To užteko. Dabar jis jautėsi gana ramus. Ilgai nebetruks.

– Papasakosi man viską, kas nutiko, tu šlykštus, mažas iskrypėli, – sušnibždėjo Freizeris. Grėjus pajuto jo karštą, alumi tvoskiantį kvėpavimą. Freizeris jį lengvai papurtė. – Kiekvieną žodį. Kiekvieną judesį. *Viską.*

Grėjus įkvėpė tiek, kad galėtų atsakyti.

– Ne, – atšovė. – Geriau mane nužudyk.

Freizeris papurtė jį taip stipriai, kad dantys skausmingai subarškėjo ir jis įsikando liežuvį. Grėjus tyliai suinkštė, bet sulaukė netikėto smūgio į kairę akį. Parkritus galvoje išsprogo spalvų ir juodų taškų pliūpsnis, o nosyje aitrus pūvančių lapų tvaikas. Freizeris vėl jį truktelėjo ir pastatė ant kojų, bet tada stabtelėjo, tikriausiai svarstydamas, kaip pratęsti susidorojimą.

Per kraujo tvinkčiojimą ausyse ir švokščiantį Freizerio kvėpavimą Grėjus nieko negirdėjo, bet atsargiai atmerkęs sveikąją akį, kad žvilgteltų, iš kur laukti kito smūgio, pamatė vyrą. Iš po medžio kvailai dėbsantį purviną, vilkintį nudriskusiais medžioklio marškiniais banditą.

– Džetrai! – subliuvo šis tvirčiau suspausdamas ginklą.

Iš krūmų išlindo daugiau vyrų. Vienas kitas buvo apsitaęs uniformos likučiais, bet dauguma paprastais drabužiais, tik su keistomis frygiškomis kepurėmis – galvą ir ausis dengiančiais tankaus mezgimo galvos dangalais, kurie, Džonui žvelgiant ašarojančia akimi, darė vyrus bauginamai panašius į judančias bombas.

Šiuos galvos dangalus tikriausiai padirbinusios jų žmonos išmezgė ant jų apvadų žodžius LAISVĖ ir IŠSIVADAVIMAS; nors viena kraujo ištroškusi sutuoktinė ant savo vyro kepurės išmezgė raginimą ŽUDYK. Tas vyras, kaip pastebėjo Grėjus, buvo smulkus, palieges egzempliorius su suskilusiais akiniais.

Išgirdęs vyrus artinantis Freizeris sustingo, pasijuto lyg šunų užspiestas lokys. Banditai staiga sustojo per saugų atstumą.

Grėjus ranka prispaudė, kaip jam atrodė, plyšusias kepenis ir pakvėpavo. Jam reikėjo įkvėpti kuo daugiau oro.

– Kas jūs? – griežtai paklausė vienas iš vyrų, provokuojamai baksteldamas Džeimį ilgo pagalio smaigaliu.

– Morgano šaulių pulkininkas Džeimsas Freizeris, – ignoruodamas lazdą šaltai atsakė Freizeris. – O jūs?

Vyras atrodė kiek sutrikęs, bet prisidengė atžarumu.

– Daningo reindžerių kapralas Džetras Vudbainas, – atsakė grubiai. Jis linktelėjo savo bendrams, ir jie išsyk stropiai apsupo laukymę.

– O kas tuomet jūsų belaisvis?

Grėjus pajuto, kaip jo skrandis susitraukia, turint omenyje kepenų būklę, tai sukėlė skausmą. Nelaukdamas, ką atsakys Džeimis, jis per sukąstus dantis tarė:

– Esu lordas Džonas Grėjus. Jei tai jūsų reikalas. – Jo mintys šokinėjo lyg blusos bandant apskaičiuoti, ar tikimybė išgyventi didesnė laikantis su Džeimi Freizeriu, ar su šių laukinių gauja. Vos prieš kelias akimirkas jis buvo susitaikęs su mintimi, kad mirs nuo Džeimio rankos, bet, kaip ir daugelis minčių, toji buvo patrauklesnė teoriškai nei praktiškai.

Jo tapatybė, regis, vyrus sutrikdė, jie ėmė raukytis, murmėti ir nepatikliai į jį dėbčioti.

– Jis be uniformos, – tarė vienas kitam pusbalsiu. – Ar jis išvis kareivis? Jei ne, jis mums nerūpi, ar ne?

– Rūpi, – pareiškė Vudbainas, kiek atgavęs pasitikėjimą savimi. – Ir jei pulkininkas Freizeris paėmė jį į nelaisvę, manau, turi tam priežastį? – paklausė neužtikrintai, bet jau garsiau. Džeimis neatsakė, jo žvilgsnis buvo įsmeigtas į Grėjų.

– Jis kareivis. – Visų galvos pasisuko pažiūrėti, kas tai pasakė. Mažius suskilusiais akiniais pasitaisė juos viena ranka, kad geriau išžiūrėtų per

sveikąjį lęšį. Pavandenijusi žydra akis apžiūrėjo Grėjų ir jis jau daug tvirčiau linktelėjo.

– Jis kareivis, – pakartojo. – Mačiau jį Filadelfijoje, sėdintį namo Kaštonų gatvėje verandoje uniformuotą, neabejoju. Jis karininkas, – pridūrė visai be reikalo.

– Jis ne kareivis, – atsisukęs ir piktai dėbelėjęs į akiniuotį tarė Freizeris.

– Mačiau jį, – sumurmėjo šis. – Aiškiai kaip dieną. Su auksiniais galionais, – niurnėjo nudelbęs akis, beveik negirdimai.

– Hm. – Džetras Vudbainas prisiartino prie Grėjaus atidžiai jį tyrinėdamas. – Na, o pats, ar turite ką pasakyti, lorde Grėjau?

– Esu lordas Džonas, – piktai atsakė Grėjus, nusiimdamas lapo skiautę nuo liežuvio. – Aš ne peras, peras mano vyresnysis brolis. Grėjus mano pavardė, ne titulas. O dėl kareivio – esu juo buvęs. Vis dar turiu karinį laipsnį, bet dabar atsargoje. Ar to pakaks, ar norėtumėte sužinoti, ką šįryt valgiau pusryčių?

Jis tyčia juos erzino, nes kažkur giliai širdyje nusprendė, kad verčiau eis su Vudbainu ir kentės Kontinentinės armijos kareivių tardymą, nei liks čia kęsti tolesnio Džeimio Freizerio kvotimo. Freizeris įtariai į jį pažvelgė. Grėjus stengėsi nenusukti akių.

Tai tiesa, pagalvojo įžūliai. Tai, ką tau pasakiau – tiesa. Dabar ją žinai.

Taip, sakė tamsus Freizerio žvilgsnis. Ar manai, kad ramiai su tuo gyvensiu?

– Jis ne kareivis, – pakartojo Freizeris, tyčia atsukdamas Grėjui nugarą ir nukreipdamas savo dėmesį į Vudbainą. – Paėmiau jį į nelaisvę, nes norėjau apklausti.

– Apie ką?

– Tai ne jūsų reikalas, pone Vudbainai, – atsakė Džeimis žemu, tyliau, bet tvirtu balsu. Tačiau Džetras Vudbainas nebuvo patiklus ir norėjo tai parodyti.

– Pats nuspręsiu, kas yra mano reikalas, pone, – tarė jis po ilgokos pauzės. – Iš kur mums žinoti, kad esate tas, kas sakotės esąs, a? Nevilkite uniformos. Ar kuris nors iš jūsų, vaikinai, jį pažįsta?

Vaikinai, į kuriuos buvo kreiptasi, atrodė nustebę. Jie sutrikę žvalgėsi tarpusavyje, vienas ar du papurtė galvas.

– Ką gi, – įsidrąsinęs tarė Vudbainas. – Jei negalite įrodyti, kas esą, manau, vesimės jį į stovyklą apklausti. – Jis nemaloniai išsiviepė, į galvą aki-vaizdžiai šovus kitai minčiai. – O gal ir jus reikėtų pasiimti?

Freizeris akimirką stovėjo gana ramiai, lėtai kvėpuodamas ir stebėdamas Vudbainą lyg tigras ežį – taip, jis gali jį suėsti, bet ar nepatogumas ryjant to vertas?

– Pasiimkit jį, – staiga tarė ir pasitraukė nuo Grėjaus. – Turiu reikalų kitur. Vudbainas tikėjosi ginčo; jis sutrikęs sumirksėjo ir kilstelėjo lazda, bet Freizeriui patraukus per laukymę nieko nepasakė. Pasiekęs medžių paunksmę Freizeris atsisuko ir šaltu, niūriu žvilgsniu pažvelgė į Grėjų.

– Mes dar nebaigėme, pone, – tarė.

Nepaisydamas kepenų skausmo ir iš sužalotos akies riedančių ašarų Grėjus išsitiesė.

– Jūsų paslaugoms, pone, – atšovė. Nenuleisdamas nuo jo akių Freizeris pasislėpė žaliai mirguliuojančiuose šešėliuose, visiškai nekreipdamas dėmesio į Vudbainą ir jo vyrus. Vienas kitas dėbtelėjo į kapralą, kurio veide galėjai įžvelgti neryžtingumą. Grėjus jautėsi priešingai. Prieš pat aukštam Freizerio siluetui pranykstant, jis prisidėjo delnus prie lūpų ir sušuko:

– Ir aš, po velnių, nesigailiu!

5

Jaunuolių aistros

NORS SUSIDOMĖJUSI KLAUSĖSI apie Viljamą ir dramatiškas aplinkybes, kuriomis jis ką tik sužinojo, kas jo tėvas, Dženei labiau rūpėjo kitas jaunuolis.

– Ar žinai, kur jaunasis Ijanas? – nekantriai paklausė. – Ir ar jis rado savo merginą, kvakerę, apie kurią pasakojo tėvui?

Tai išgirdusi kiek atsipalaidavau – jaunasis Ijanas ir Reičelė Hanter, dėkui Dievui, nebuvo sudėtingų situacijų sąrašė. Bent kol kas.

– Rado, – atsakiau šypsodamasi. – O kur jis... Nemačiau jo keletą dienų, bet jis dažnai išeina ilgesniam laikui. Kartais eina žvalgybą Kontinentinei armijai, nors nuo tada, kai ši ilgam apsisitojo žiemos kareivinėse Vali Fordže, žvalgyti reikia mažiau. Bet jis ten praleidžia nemažai laiko, nes ten būna Reičelė.

Tai išgirdusi Dženė sumirksėjo.

– Tikrai? O ar kvakeriai nesmerkia karo?

– Na, panašiai. Bet jos brolis Denzelis – kariuomenės gydytojas, tikras daktaras, ne dėllininkas ar šundaktaris, kokie paprastai būna kariuomenėje, – Vali Fordže nuo praėjusio lapkričio. Reičelė kartkartėmis apsilanko Filadelfijoje – ji gali praeiti pro sargybą, tad pargabena jiems maisto ir atsargų, be to, ji dirba su Deniu – padeda rūpintis pacientais, todėl būna ten dažniau nei čia.

– Papasakok man apie ją, – paprašė Dženė ir susidomėjusi palinko į priekį. – Ar ji gera mergina? Kaip manai, ar myli jaunąjį Ijaną? Iš to, ką Ijanas man pasakojo, vaikas beviltiškai ją išsimylėjęs, bet jai dar nieko nesakė, nes nežino, kaip ji reaguos, nebuvo tikras, kad galės priimti jį tokį... koks yra. – Jos lengvas mostas talpino savyje visą jaunojo Ijano istoriją ir asmenybę – nuo kalniečio iki mohaukų kario. – Dievas mato, jis niekada netaps geru kvakeriu, manau, tai žino ir pats.

Nusijuokiau tai įsivaizdavusi, nors reikalas galėjo būti rimtas – nežinojau, ką kvakeriai galvotų apie tokią porą, bet įtariau, kad šią perspektyvą vertintų įtariai. Kita vertus, apie kvakerių vedybas nežinojau nieko.

– Ji tikrai gera mergina, – patikinau Dženę. – Labai nuovoki, gabi ir akivaizdžiai išsimylėjusi Ijaną, nors nemanau, kad jam tai sakė.

– Ar pažįsti jos tėvus?

– Ne, abu mirė, kai ji buvo maža. Ją augino kvakerių našlė, o kai sukako šešiolika ar panašiai, ji ėmėsi prižiūrėti brolio ūkį.

– Ar toji kvakerių mergaitė? – Ponia Fig užėjo nešina vaza su mira ir cukrumi kvepiančiomis rožėmis. Dženė giliai įkvėpė ir atsitiesė. – Mersė Vudkok apie ją labai geros nuomonės. Kiekvieną sykį būdama mieste ji užsuka į Mersės namus aplankyti to vaikino.

– Vaikino? – paklausė Dženė suraukdamą tamsius antakius.

– Viljamo pusbrolio Henrio, – skubiai paaiškinau. – Žiemą mudu su Denzeliu atlikome jam rimtą operaciją. Reičelė pažįsta ir Viljamą, ir Henriį ir yra labai maloni, kad domisi, kaip laikosi Henris. Ponia Vudkok nuomoja jam kambarį.

Prisiminiau, kad šiandien ir pati ketinau aplankyti Henriį. Sklandė gandai apie britų pasitraukimą iš miesto, todėl privalėjau patikrinti, ar jis jau gali keliauti. Kai buvau užsukusi prieš savaitę, jis laikėsi neblogai, bet tada tegalėjo žengti kelis žingsnius įsikibęs į Mersės Vudkok parankę.

O kaipgi Mersė Vudkok? – pagalvojau pajutusi lengvą dilgtelėjimą skrandyje. Man, kaip ir Džonui, buvo akivaizdu, kad tarp laisvos juodaodės ir jos jauno aristokrato nuomininko gimsta rimta ir vis gilesnė meilė. Buvau sutikusi sunkiai sužeistą Mersės vyrą prieš metus, per pasitraukimą iš Taikonderogos forto, turint omenyje, kad nei iš jo, nei apie jį nebuvo jokių žinių, itariau, kad žuvo paimtas į britų nelaisvę.

Tačiau stebuklingas Volterio Vudkoko sugrįžimas iš mirusiųjų (o žmonės juk sugrįžta – apie tai pagalvojus širdį ir vėl užliejo džiaugsmas) buvo mažiausia problema. Negalėjau įsivaizduoti, kad Džono brolis, labai užsispyręs Pardlou hercogas, būtų patenkintas išgirdęs, jog jo jauniausias sūnus ketina vesti staliaus našlę, jau nekalbant apie jos odos spalvą.

O dar, kalbant apie kvakerius, jo dukra Dotė buvo susižadėjusi su Denzeliu Hanteriu – įdomu, ką hercogas pasakys apie tai. Net lažybas mėgstantis Džonas nedrįso statyti nei už Dotę, nei už jos tėvą.

Papurčiau galvą, stengdamasi negalvoti apie tuziną dalykų, kurių negalėjau pakeisti. Kol buvau trumpam paskendusi apmąstymuose, Dženė ir Ponia Fig, regis, kalbėjosi apie Viljamą ir jo ūmų pasišalinimą.

– Svarstau, kur jis galėtų eiti? – Ponia Fig susirūpinusi žvelgė į sieną prie laiptų, ant kurios matėsi kruvino Viljamo krumplio paliktos žymės.

– Susirasti butelį, muštynes arba moterį, – atsakė Dženė kaip patyrusi žmona, sesuo ir sūnų motina. – O gal ir visus tris.

Elfreto skersgatvis

Jau buvo po vidurdienio. Vienintelis name girdimas garsas buvo tolimas moterų čiaušėjimas. Jiedviem einant pro svetainę ten nieko nebuvo, merginai vedant Viljamą numindytais laiptais į savo kambarį jiedu nesutiko nė vieno žmogaus. Tai vertė jaustis keistai, tarytum būtų nematomas. Ir teikė paguodą – jis negalėjo savęs pakešti.

Ji įėjo pirma ir atidarė langines. Viljamas norėjo paprašyti jas uždaryti – saulės šviesoje jautėsi apgailėtinai pažeidžiamas. Bet buvo vasara, kambaryje karšta ir tvanku, o jis baisiai prakaitavo. Į kambarį plūstelėjo sula ir neseniai nulijusiu lietumi kvepiantis oras, ant jos glotnių, lyg jauni kaštonai žvilgančių plaukų blykstelėjo saulė. Ji atsisuko ir nusišypsojo jam.

– Pirmiausia, – gyvai sukomandavo, – kol dar neuždusai, nusiimk švarą ir liemenę. – Nelaukdama, kol jis paklausys jos patarimo, mergina pasisuko prie dubens ir ąsočio. Į dubenį pripylusi vandens pasitraukė ir pamojė jam eiti prie praustuvės, šalia kurios ant nusidėvėjusio medinio stalviršio gulėjo rankšluostis ir gerokai panaudotas gabalėlis muilo.

– Atnešiu mudviem išgerti, gerai? – Ir basomis nutipeno laiptais žemyn.

Viljamas ėmė mechaniškai nusirenginėti. Sutrikęs žvilgtelėjo į dubenį, bet tada prisiminė, kad geresniuose viešnamiuose iš vyrų reikalaujama pirmiausia apsiprausti. Kartą jis jau buvo susidūręs su šiuo papročiu, tik tąsyk jį prausė kekšė, taip meistriškai besidarbavusi muilu, kad pirmasis veiksmas baigėsi ten pat, prausykloje.

Tai prisiminus į veidą vėl plūstelėjo kraujas, Viljamas truktelėjo kelnį prarėžą ir išplėšė sagą. Jis vis dar virpėjo, bet dabar tas pojūtis buvo labiau koncentruotas.

Viljamo rankos drebėjo, jis tyliai susikeikė pradrėkštai krumplių odai priminus, kaip be ceremonijų paliko tėvo namus... ne, po velnių, *ne tėvo*. Lordo Džono.

– Prakeiktas šunsnuki! – sušnabždėjo jis. – Tu žinojai, tu visą laiką žinojai! – Tai siutino beveik labiau nei pribloškianti žinia apie tėvo tapatybę. Jo mylimas patėvis, kuriuo pasitikėjo labiausiai pasaulyje – prakeiktas lordas Džonas Grėjus, – visą gyvenimą jam melavo!

Visi jam melavo.

Visi.

Staiga Viljamas pasijuto taip, lyg būtų pramušęs suledėjusio sniego plutą ir paniręs į nežinia iš kur po ją tekančią upę. Apgaubtas tamsos, negalėdamas įkvėpti, įkalintas po ledu, bejėgis, nebylus, mirtino šalčio draskoma širdimi.

Už nugaros kažkas krepštelėjo, jis instinktyviai atsisuko ir tik išvydęs apstulbusį jaunos kekšės veidą suvokė, kad garsiai rauda, skruostais rieda ašaros, o iš kelių styro šlapia pusiau sustandėjusi varpa.

– Eik iš čia, – sušvokštė negrabiai bandydamas susitvarkyti.

Užuot išėjusi, mergina priėjo arčiau nešina grafinu vienoje rankoje ir pora alavinių puodelių kitoje.

– Ar viskas gerai? – paklausė į jį šnairuodama. – Štai, įpilsiu tau išgerti. Galėsi išsipasakoti.

– Ne!

Ji ir toliau artinosi prie jo, tik jau lėčiau. Pavandenijusiomis akimis Viljamas pamatė, kaip jos lūpos, pamačius jo varpą, vrypteli.

– Vandens atnešiau tavo vargšėms rankoms, – tarė stengdamasi neprajukti. – Bet, kaip matau, tu tikras džentelmenas.

– Aš ne džentelmenas!

Ji suglumo.

– Įžeidžiau, pavadinusi tave džentelmenu?

Įniršęs ant viso pasaulio Viljamas nežiūrėdamas užsimojo ir išmušė grafiną jai iš rankų. Pažiro stiklo šukės, ištiško pigaus vyno purslai, mergina, raudoniui geriantis į jos apatinį sijoną, suriko.

– Šunsnuki tu! – sukliko ir atsivėdėjusi sviedė puodelius jam į galvą. Deja, nepataikė ir puodeliai žvangėdami nusirito per grindis. – Nedai! Nedai! – šaukė sukdamasi durų link, bet Viljamas metėsi į priekį ir ją pagavo.

Jis tenorėjo, kad ji nustotų klykti ir kviesti kažką, ką tas viešnamis samdė už apsaugininką. Viljamas viena ranka užspaudė jai burną ir atitraukė nuo durų, o kita bandė suimti jos besiblaškančias rankas.

– Atsiprašau, atsiprašau, – kartojo. – Nenorėjau... nenoriu... ai, po paraliais! – Mergina staiga trinkelėjo jam į nosį alkūne, Viljamas paleido ją ir atsitraukė atstupstas, užsidengęs veidą delnu, tarp pirštų varvant kraujui.

Jos veidas buvo paraudęs, akys paklaikusios. Atbula ranka valydamasi burną mergina atsitraukė.

– Nešdinkis! – sužiopčiojo.

Antrąsyk kartoti jam nereikėjo. Viljamas praėjo pro ją, prasibrovė pro stambų laiptais aukštyrą skubantį vyrą, nubėgo skersgatviu ir tik pasiekęs gatvę suprato, kad paliko švarką ir liemenę, vilki tik marškinius, o jo kelnės atsegtos.

– Grafe Elsmysrai! – šalia pasigirdo apstulbęs balsas. Apimtas siaubo Viljamas pakėlė akis ir išvydo, kad į jį įbestos kelių anglų karininkų, tarp jų ir Aleksandro Lindsėjaus, akys.

– Gerasis Dieve, Elsmysrai, kas nutiko? – bičiuliškai paklausė Sendis, traukdamas iš rankovės didžiulę, baltutėlę nosinę. Prispaudė ją Viljamui prie nosies, suspausdamas šnerves ir liepdamas atlošti galvą.

– Ar tave užpuolė ir apiplėšė? – piktai paklausė kažkas. – Viešpatie! Kas per šlykšti vieta!

Jų draugijoje Viljamas išsyk pajuto ir palengvėjimą, ir didžiulę gėdą. Jis nebuvo vienas iš jų, jau nebebuvo.

– Ar taip ir nutiko? Ar tave apiplėšė? – paklausė kitas, nekantriai žvalgydamasis. – Duodu garbės žodį – rasime tai padariusius šunsnukius! Atgausime tavo daiktus ir juos pamokysime!

Viljamo gerkle tekėjo aitrus geležies skonio kraujas, jis užsikosėjo, bet pasistengė kartu ir linktelėti, ir gūžtelėti pečiais. *Taip* – jį apiplėšė. Bet to, ką šiandien prado, niekas niekada nebesugrąžins.